

בענין אי קנין דרבנן מהני לדאורייתא (משיעורים שניתנו
בישיבה)

א. הגאון ר' שלמה איגר (תשו' רע"א סי' רכ"א ס"ו) דן בשאלה אם קנין שתקנו חכמים (שהוא מכות הפקר בי"ד הפקר שנלמד מן הכתובים, גיטין ל"ו ב', שיש להם כוח בעניני ממון) מהני גם לדאורייתא בעניני איסור. וציין שלכאורה נחלקו בזה, התוס' בגיטין בדף ס"ד: (תול"ה שאני) נראה דסוברים שרק לדברים דרבנן מועיל קנין דרבנן, ואילו לדאורייתא לא מהני, כי מן התורה עדיין אין בזה משום קנין. ואילו מהתוס' דף י"ג (ד"ה תנו) נראה דס"ל דמהנו גם לדאורייתא, שכתבו שם "למאן דמוקי לה בבריא ובמעמד שלשתם, א"צ לומר דלדידי' רישא נמי אמרי במעמד שלשתם, ומיירי שהגט כבר בעין, דאם אינו בעין, אפי' בממון ל"ש מעמד שלשתם. ואיירי שהאשה רוצה בכך, ואשמעינן דלא תקון מעמד שלשתם בשטר אלא בממון, דאין נראה שיחלקו אמוראים בכך וכו'".

ואילו היו סוברים שקנין דרבנן לא מהני לדאורייתא, מה ראייה היתה יכולה להיות מזה שאינה מתגרשת בגט ע"י מעמד שלושתם "דלא תקון מעמ"ש בשטר אלא בממון" הרי גם אילו היתה כן התקנה גם בשטרות, מכל מקום אינה יכולה להתגרש בגט זה, שלא קנאתו מן התורה אלא מדרבנן. ומוכח דס"ל דקנין דרבנן מהני לדאורייתא. ע"כ שפיר מוכח שלא תקנו מעמ"ש בשטרות, משום הכי אינה מגורשת.

ב. והעלה הגרש"א שם לחדש שאין סתירה בין שני דיבורי התוס' הללו, עפי"מ שרוצה לומר דלא נאמר אלא הפקר בי"ד הפקר, היינו שניתנה להם רשות להפקיע בעלות אדם מממונו ובענין זה מהפך גם לדאורייתא. אך לא ניתן להם הכוח גם לזכות למי שמזכים אותו ע"י קנין זה, שיהא זה שלו מן התורה (והסכים עמו הגרע"א שם בתשו' רכ"ב, אלא שתולה זאת בשני לשונות שבגמרא לגבי המקור מן הכתובים, שאם למדום מן הכתוב "אלה הנחלות" כי אז נראה שיש להם גם לזכות ולהנחיל למי שירצו. ואילו אם הלימוד הוא מן הכתוב "כל אשר לא יבא וכו' יחרם כל רכושו", אין לנו מקור אלא להפקעת הממון מרשותו, אבל לא סגי בהכי

כדי שיהפך ממונו של זה שהקנו לו זאת.)
ועפי"ז מיישב הסתירה שבין שני דיבורי תוס' כי בדף
ס"ד המדובר הוא על קנין שתקנו חכמים לקטן, שלגבי זה
באמת אין להם כח מן התורה וע"כ לדברים דאורייתא
ל"מ תקנתם, ואילו התוס' בדף י"ג הנ"ל יש לפרש כוונתם,
לא באשר לגט אשה, אלא באשר לגט חירות של עבד, שגם ע"ז
מדובר שם במשנה. ובזה שפיר מהני קניינם לכל הפחות
לישוי' על העבד תורת הפקר, כדין מפקיר עבדו, ובזה
י"ל שמאחר שהנותן מת אח"כ, הוי העבד משוחרר כדין מפקיר
עבדו, שאמנם לא נקטינן כשמואל דס"ל יצא לחירות, אלא
שעדיין נשאר בו קנין איסור. אך קנין איסור זה פוקע
עם מיתת האדון, בדומה לאשה שמת בעלה, שקנין האישות
פקע ממנה ע"ז. כמבואר בענין בפ' השולח. עכת"ד.
ג. ולענ"ד לא סגי בזה, דלשון התוס' איירי שהאשה
רוצה בכך וכו' מוכיח בעליל שכוונתם לענין גט האשה
ולא רק בשטר שחרור.

אך יותר מזה נראה שגם עצם היסוד אינו מספיק. דהנה יש
צורך להסביר החילוק, דלכאורה אינו מובן, מה מקום
להבדיל בין הפקעה לבין הקנאה לאחר. הרי גם הפקעת
ממון שהיא במקרה של קנין, על כרחך, הפקר רק לגבי אדם
זה ולא כלפי אחרים, שאין לאחרים רשות לזכות בממון
זה. והפקר כעין זה לא מצינו, דבעינן הפקר לכל. וא"כ
על כרחך שזהו חידוש וחריגה מעיקר הדין של הפקר.
ואם יכולים לשנות את דין התורה, א"כ משו"מ לא יהא כח
בידם גם להקנות לאחר, לפי תקנתם.
והסבר החילוק הנ"ל בין הפקר לבין הקנאה צריך לומר
שהוא, שבעצם גם להפקיר ממש אין בידם. כי גם בעניני
ממון אין להם כוח לשנות ממה שקבעה תורה: אלא שתוכן
הדברים הוא שכוח ביה"ד שיש להם זכות, שרצונם הם
ייחשב כרצון הבעלים, דבטלה תורה דעת ורצון הבעלים
לדעת ורצון ביה"ד, והוי כאילו הבעלים הם שגילו,
שרצונם הוא שזה יעבור לרשות האחר. והיינו שע"י
תקנת חכמים מסתלק איסור גזל ע"י קנין זה. אך אין זה
הופך עדיין להיות שלו, אלא א"כ יעשה בו קנין שמהני
מן התורה, ובמצא שאין זה ממש הפקר, אלא תורת הפקר ע"ז.

ולעולם כל עוד לא יעשה הלה קנין מועיל מן התורה, אמנם רשאי הוא להשתמש בזה גם אם הבעלים הראשונים חוזרים בהם מהקנין, דרצון ביה"ד הוא הקובע, והרי זה כאילו הבעלים מרוצים אך שלו אין זה אין זה עדיין, כל עוד לא יעשה קנין מן התורה, כן נראה הסבר הדברים (אם המקור הוא מן הכתוב "יחרם" וכנ"ל).

ומעתה גם אם נפרש דברי התוס' דף י"ג לענין גט שחרור, גם כן אכתי לא יושב עפי"ד הגרש"א דמ"ן התורה אין גם תורת הפקר ממש על העבד, בכדי שנאמר שלא נשאר בו אלא צד האיסור, ואילו הצד הממוני באמת נפקע וזכה בעצמו הצד הממוני, כי כלפי דין תורה אינו הפקר כלל, והוי רק כאילו אמר לו האדון "זיל" שזה לא מהני אפילו בעבד עברי שגופו קנוי.

(ולעיקר שיטת התוס' בענין קנין דרבנן יש להעיר עוד שהתוס' ב"ק(דף ק"ד ב' ד"ה אגב) שכתבו(לענין קנין אגב קרקע אם מודה שיש לו קרקע)"מדאורייתא בעינן דאית ליה ארעא, דאי לית ליה ארעא לא היו קנויים מעותיו מדאורייתא", נראה ג"כ ברור דס"ל, שאעפ"י שמדרבנן בכה"ג מהני, לגבי דאורייתא לא מהני, והיינו שכלפי דינא דאורייתא נחשב שלא קנה וזה כדנראה מהתוס' דף ס"ד הנ"ל.)
ד. מהתוס' דף י"ג הנ"ל שרצו לפרש המשנה שדנה לענין קנין במעמ"ש, אלא שמשמיעתנו המשנה שאין קנין מעמ"ש בשטרות, נראה עכ"פ לכאורה שנוקטים דקנין אחר ודאי מהני בגט, ולא רק נתינה בידה או בחצרה שהוא ג"כ מדין יד, כמבואר ב'הזורק ומהר"ן שמפרש את המשנה גם אליבא דאמת שהמדובר במעמ"ש, והחידוש שהוא ס"ל שאין קנין מעמ"ש רק בממון ולא בשטרות, יש לדייק דכל קנין מהני במקום אחר, מהני בגט להתגרש בו. והקשה הגרש"א(שם ס"ז) שהר"ן סותר א"ע. כי בענין העובדא דשכיב מרע(ר"פ הזורק) שאמר רבא להקנות לו את המקום שבו מונח הגט ע"י"דתיזל איהי ותיחוד ותפתח", שרשי פירש שקונה את הגט בקנין אגב, וחלק עליו הר"ן שאין מועיל שום קנין בגט פרט לנתינה בידה ובחצירה(או שלוחה) כדכתיב בקרא. וקשה שא"כ אין היתה יכולה להתגרש במעמ"ש, גם אילו היתה התקנה גם במעמ"ש, דבמה עדיף קנין דמעמ"ש מקנין אגב.

(בביאור דעת רש"י שפירש שקנתה את הגט בקנין אגב קרקע, ולא פירש כפשוטו, כמו שפ"י הר"ן וכ"ה פשטות דברי התוס')

שם, שקנתה מדין חצר, נראה פשוט שהוקשה לו מה שהעירו התוס' שם דלכאורה ה"ז כמו טלי גיטך מע"ג קרקע. ודברי התוס' שכתבו שאין כאן חסרון זה, "כיון שבא הגט מרשות הבעל לרשותה הוי כאילו נתנו לה", אינו מובן וצריך ביאור. ע"י באבני-מילואים שהתחבט בזה וכן עוד באחרונים. ונראה שנשום זה פ"י רש"י שהוא מצד קנין

אגב. והיינו דשאני קנין אגב מקנין חצר, דחצר יש בו כוח קנין, לא מכוח המקנה, שאומר לו שיקנה בחצר, שהרי חצר קונה לו גם מהפקר, ואין צריך אלא הסכמת המקנה שיקנה הקנה, אבל אין צורך במעשה ההקנאה מצד המקנה. ע"כ יש לדון בזה בענין גט מצד טלי גיטך ע"ג קרקע כי אין הבעל מסייע לה מידי בקנינה ע"י החצר ולא כן בקנין אגב דנקטינן דבעי למימר המקנה "אגב וקני" (קי"ד כז א) היינו שהוא מבטל את המטלטלין אל הקרקע, ורק ע"ז חל בהם הקנין שעושה בקרקע. נמצא דבאגב מסייע המקנה בקנין. וע"כ אין זה כטלי גיטך מע"ג קרקע, שהבעל מסייע לקנין ודמי להא דערק לה חרציה (דף עח שם), כ"נ בכוונת רש"י ושיטתו.

אלא להר"ן שהקשה עליו וז"ל: ולא נהירא דא"כ למה לי הוא דוכתא דיתכ בה גיטא דהא קי"ל דלא בעינן צבורים... אלא ודאי דאין אשה מתגרשת באגב, דבעינן ונתן בידה ליכא. דהכא, דין חצרה נגעו בה, כדאמרינן בהדיא דהוה ליה גיטא וחצרה באין כאחד.

השגת הר"ן היא איפוא בשתיים: א. דקנין אגב אין צריך שיהיו המטלטלין בתוך הקרקע הניקנית. ב. שאם בקנין אגב, לא צריך כלל להאי חידוש שגיטה בידה באין כאחד. דכל עיקר לא באנו לזה, אלא משום שהוקשה הרי מה שקנתה אשה קנה בעלה, אכן הרי אשה יש לה קנין לעצמה, ומה שהבעל קונה במה שנתנו לה אינו אלא קנין פירות בתור נכסי מלוג. אך לענין קנין אגב הרי סגי בזה שהאשה קנתה עכ"פ את הקרקע בקנין הגוף, דאגב זה שפיר יכולה

היא לקנות המטלטליון, במקרה דנן-את הגט, בקנין אגב. א"כ ל"ד למייתי עליה מדין גיטה וחצרה באין כאחד. דגם אם הפירות לבעל, מ"מ הקרקע קנתה לגופו, ואגב זה תקנה גיטה אכן נ' דהשגות הר"ן הללו, הן רק לשיטתו בפירוש הסוגיא, דהוקשה לו שם לעיל מזה, בקושית הגמרא מה שקנתה אשה קנה לבעלה, שהרי במתנה מהבעל עצמו קנתה ואין הבעל אוכל פירות. וזה כקושית התוס' בסוגיין. ותיירץ הר"ן "דגט זה לא היה בביתו של השכ"מ אלא בבית השליח,

שהוא עושה שליח מערב שבת לתת גט לאשתו והגט היה עדיין בבית השליח. וחצרו של שליח כידו וחצרו של בעל ורבא אמר לשליח דליקנה לה ההוא דוכתא כדי שלא תטרף דעתו של שכ"מ עליו, וכו'". ולפ"ז שפיר קשיא לו כנ"ל דא"כ לא בעינן צבורים, וכך הקושיא השניה מהא דא"צ בכה"ג לגיטה וידה בא"כ. ולא כן פירש"י דס"ל כתירוץ הר"י בתוס' על קושיתם (תוד"ה שקנסה) ושפיר מיירי כפשטא שהקנה לה הבעל את המקום כחצרו הוא, שמונח שם הגט, ובזה יש לומר שפיר שהוכרח להקנות לה אותו מקום, דאילו לא זה, נהי מצד קנין אגב לא בעינן צבורים מכל מקום יש בזה חסרון אחר, והא דאכתי הגט אגידא גביה, ולא גרע מגט בידה ומשיחה בידו דאינה מגורשת (שם ע"ח ב') וע"כ רק אם מקנה לה את מקום הגט שוב אינה אגידא גביה שפיר מתגרשת. וכן ל"ק אידך קושיא מגיטה וידה בא"כ. דאי איתא דאכתי ברשות הבעל קאי לפירותיהם, הרי עדיין אגידא גביה, ע"כ מוכרח להא דגיטא וידה באים כאחד.

אכן הר"ן לפ"מ דפירש דזה היה בחצר השליח, פשוט דל"ש בזה אגידא גביה שמאותו רגע שעשה שליחותו גמר תפקידו, ומעתה מה שמונח בחצירו ל"ש לראות זאת כאגידא גביה דבעל, שהרי אין לבעל שום קנין וזיקה לחצר זו של השליח ומה שהבעל יש לו זכות אכילת הפירות בחצר זו שקנתה האשה נמי לא יכול לעכב קנין אגב קרקע של האשה. וע"כ שפיר הוקשה לו דא"צ כלל בכה"ג למיתי להא דחצרה וידה באין כאחד.

ובאשר לשאלה לענין קנין דרבבין לדאגבייתא, אין לדייק מזה, לא מדעת רש"י ולא מדעת התוס' שנדו מזה כנראה

מלשונם דהוקשה להם מטלי גיטך ע"ג קרקע, דמפרשי כהר"ן ולא מדין אגב. ברש"י י"ל דס"ל דקנין אגב הוא מן התורה, כתוס' ב"ק הנ"ל דף ק"ד ב' ושלא כהתוס' ב"ק דף י"ב א' ד"ה אנא, דקנין אגב הוא רק מדרבנן, וכן מהתוס' אין ראיה דלא פירשו כרש"י כי פשטות הגמרא מורה שזה מדין קנין חצר, וכמו שנוקט הר"ן. ומה שהוקשה לד"י ע"ז הרי תיידצו כמבואר בדיבריהם.)

ה. בסוגיא בדף י"ג בענין קנין דמעמ"ש יש עוד לדון בדברי התוס' (עמ' ב' ד"ה גופא) שהוכיחו דקונה גם בע"כ של הנפקד, שאם זה רק ברצונו, לשם מה היה צריך תקנה זו, יאמר לו זכה לפלוני. וכתבו עוד בזה:

"ואין נראה לומר דהוצרכו לתקן למקום שאין הפקדון ביד הנפקד אלא ביד אחרים, דלא יועיל אם יאמר זכי, ועוד דאף כשאין הפקדון ביד הנפקד יקנה באודיתא, וכו'".
ודבריהם מוקשים, דבקנין אודיתא הרי ניתן להקנות גם בעל כורחו של הנפקד, וא"כ קושיא זו תקשי גם לפ"מ שנאמר שמעמ"ש קונה גם בע"כ של הנפקד, למה הוצרכו לתקן קנין מעמ"ש, יקנה לו ע"י אודיתא.
וכתב המהרש"א לתרץ זאת

"במילתא דלא שכיחא כי הא (שאינן הפקדון ביד הנפקד)

ודאי דלא היו מתקנין מעמ"ש, כיון דאפשר ע"י אודיתא. ומיהו במילתא דשכיחא, כשהפקדון ביד הנפקד, ומשום בע"כ של הנפקד, ניתא שהוצרכו לתקן מעמ"ש שלא יצטרך לטרוח...
אע"ג דאפשר נמי באודיתא, מילתא דטריחא היא נמי, להביא עדים להודות לפנייהם וכו'".

פשוט למהרש"א דאודיתא בעי עדים, ובלעדיהם אין זה מהוה קנין. ותמה ע"ז הפנ"י דהרי קי"ל בכל קנינים דלא איקרי סהדי אלא לשקרי (קי"ד ס' ה ב. ועל קרני ראם שמי' זאת) אך מדברי התוס' ב"מ (דף מ"ו א, וכ"ה בב"ק דף ק"ד ב' שהו"ל) נראה דס"ל דלא בעי עדים, דאל"כ מצי לתרץ שבגורן שם לא היו עדים. וצ"ע.

ה. והנראה בביאור כל הנ"ל, עפי"מ דנקדים מה שיש לעיין בתקנה זו דמעמ"ש בפקדון מהי, האם זו תקנה של קנין מחודש, שמצאו חכמים לזכרון לתקן לצורך מו"מ. או דלא נתחדש כאן

קנין חדש ביסודו, אלא שתקנו שמקום הפקדון יהא קנוי לו לזה שמועבר אליו הפקדון במעמ"ש, ועי"ז הוא קונה את הפקדון מדין חצר. ואמנם גם זה שקונה את מקום הפקדון הוא מכוח הפקר בי"ד, אך מ"מ יש נפ"מ מזה, כמו שיבואר. דהנה בקצוה"ח (סי' של"ג סק"א) תירץ קושית התוס' ר"פ הזורק (ד"ה ידה) דחזיבן בגמרא דרק לענין קנין הגט דהאשה ע"י חצרה הוא דבעיבן לטעמא דגיטא וידה בא"כ,

מצד דכל עוד שלא נתגרשה הבעל אוכל פירות, ואילו לענין כשמוגרשת ע"י שנותן בידה אין צורך לטעם זה, ואעפ"י שגם מע"י האשה שייכים לבעל. והסביר הקצוה"ח החילוק שבין ידה לחצרה:

"דודאי ונתן בידה אמר רחמנא, א"כ נהי דקני ליה למע"י, כיון דגוף היד היא לאשה, הוי לה ידה. אבל בחצר דלא כתיב בתורה חצירה, אלא דמרכיבין חצרה מריבוי דקרא, א"כ כי מרכיבין לא מרכיבין אלא רשות דקונה, ומשו"ה קונה למי שהרשות שלו, וכל מי שיש לו עתה רשות, הוי רשותו."

כלומר שקנין חצר אינו מפני בעלותו על החצר, דבזה היה הקנין למי שגוף החצר שלו, ולא למי שיש לו בה קנין השתמשות. אלא עיקר קנין חצר היא מצד רשות ההשתמשות, ולא הבעלות על החצר. עכת"ד.

ולפ"ז נראה דמי שיש לו בפועל רשות השתמשות כמקום באין מפריע בידו, אעפ"י שמבחינת הקנין, אפילו גם על שמוש זה במקום אין לו, מכל מקום מצי קני בה מדין קנין חצר. דעיקר הקובע בקנין חצר הוא השמוש בפועל במקום, שע"ז הרי היא רשותו, ונכנס החפץ לרשותו, ועי"ז נקנה לו. ויוצא לפ"ז דלענין לקנות ע"י חצר אין נפ"מ כלל אם החצר נחשבת קנויה דממילא אין החצר נחשבת שלו מן התורה, מכל מקום כיון דמכח מפקר בי"ד עכ"פ רשאי הוא להשתמש בחצר זו, עובדא זו עצמה שיש לו שמוש בפועל ובאין מפריע (כי כנ"ל כוח הפקר בי"ד הוא שמסלק דין גזל בזה, והרי זה כאילו הורשה לזה ע"י הבעלים) מספיקה להחשב רשותו. ונמצא שהחפץ בא לרשותו, והרי הוא נקנה לו מן התורה

(ובזה יבואר מה דכ' הגרע"א) שם סי' רכ"ב ס"כ בתשובה
 (להערת בנו הגרש"א) דיש הבדל בין קנין ד"א דמתגרשת מן
 התורה באין צריך לדין אפקעינהו לבין כשמתגרשת בק'
 אמה כשיכולה לשומרו, דבזה כ' הרא"ש שהוא רק מדין
 אפקעינהו וכו', וכ' לחלק:

"... לענין הד' אמות דהם שלה לכל מילי דזכיה, שם
 חצר עלה אבל הנך ק' אמה דלשאר מילי אינן שלה, לא שייך
 לומר דחז"ל הקנו לה שיהי' חצרה דלא מצינו קנין
 לחצאין, ע"כ."

דאכתי קשה, הא גם כשהקנו לה הד"א, הרי אין זה אלא
 מדרבנן ומכוח הפקר בי"ד, א"כ נימא גם הק' אמה, דעכ"פ
 קונה הגט, ומאי נפ"מ אי קונה את החצר מדרבנן ועי"ז
 הגט קנוי לה או קונה ישירות את הגט.
 אכן להנ"ל החילוק מבואר, דע"י שהקנו לה את החצר דד'
 אמות הרי היא רשות דידה וקנייניה עי"ז הם מן התורה.
 ואכן בק' אמה, שאמנם הגט יכולה לקנות (לשיטת רש"י
 דגם ע"י קנין בר מידה נמי מתגרשת דכנ"ל אין הוכחה
 דהתוס' והרא"ש פליגי עליה בזה כמו הר"ן) אך קנין זה
 אינו אלא מדרבנן, ובעינן שתהא מגורשת מן התורה ע"כ
 מוכרח שהוא מדין אפקעינהו. ולפ"ז נפ"מ גדולה מהי תקנת מעמ"ש
 (לענין פקדון), דאם הוא קנין שחידשו חכמים בעצם הפיקדון, כי
 אז לשיטה דקנין דרבנן ל"מ לדאורייתא, אין הפקדון נחשב שלו
 מן התורה. אכן אם נאמר דהקנו לו חכמים מקום הפקדון,
 דממילא הרי על המקום תורת רשותו, ואז הפקדון נקנה לו
 מדין חצר, והוי קנין זה מן התורה.

ו. והנה כנ"ל התוס' נסתפקו אם במעמ"ש קונה גם בע"כ
 של הנפקד, והוכיחו ספיקם, דאי נימא דבעינן רצונו לא
 היו צריכים לתקנה זו דיאמר לו זכה לפלוני. והוסיפו עוד דאין

לומר דנפ"מ אם אין הפקדון ביד הנפקד, דגם לזה הרי
 היה יכול לקנות ע"י אודיתא. וכנ"ל הוקשה להם למפרשים
 דקושיא זו היא גם אם מעמ"ש קונה בע"כ של הנפקד, דמ"מ
 ע"י אודיתא יקנה גם ככה"ג.

אכן להנ"ל, השאלה אם מעמ"ש קונה כשזה לא נמצא ברשות
 הנפקד מיתלי תלי בחקירה הנ"ל במהות קנין מעמ"ש. דאי
 נימא דהוא מחמת הקנאת המקום, הרי זה שייך רק אם החפץ

ברשות הנפקד, דבזה היתה התקנה, שאם ירצה המפקיד יקנה מקום זה למי שיעבור אליו הפקדון. אך אם אין הוא כלל בידו של הנפקד ל"ש כלל שיקנה שהרי אין כאן חצרו שתקנה במעמ"ש. ע"כ אי נימא דהתקנה היתה שיקנה גם בכה"ג על כרחם שמעמ"ש הוא עצמו מהוה קנין, מכח תקנה, ולפ"ז לענין דברים דאורייתא ל"מ, וא"כ שפיר תקשי דלזה היה מהני גם אודיתא, כי גם הוא הוי קנין מדרבנן. אע"כ תקנת מעמ"ש היתה הקנאת המקום שע"ז נקנה הפקדון מן התורה. ועל כן א"ש דלא סגי באודיתא, שהרי אודיתא ל"מ כי אם מדרבנן. אכן לפ"ז מוכרח דמעמ"ש אינו אלא כשזה נמצא ברשות הנפקד וא"כ הדרה קושיא דיאמר לו זכי. אע"כ דגם בע"כ של הנפקד נמי קונה, ומתורצת קושית האחרונים, במה דהוי ניחא להו להתוס' מאודיתא אי נימא דמעמ"ש קונה בע"כ של הנפקד.

ז. ומעתה מיושבת גם הסתירה שהעיר הג"ר שלמה איגר, לפ"מ דנראה שיטת התוס' דקנין דרבנן ל"מ לדאורייתא, דא"כ איך ניתן ללמוד מהא דבגט אין מעמ"ש, דלא תקנו בשטרות, דהרי גם אי יש מעמ"ש בשטרות דממונא, מ"מ אינה מתגרשת בקנין דמעמ"ש, דקנין זה לא מהני להפקעת אסור אשת איש מדאורייתא. דלהנ"ל התוס' לשיטתם, לפ"מ שהוכיחו דמהני רק כשזה ברשות הנפקד, דש"מ דהוא מצד שהקנו לו המקום, דגם לענין גט מהני הקנאת המקום דע"ז הוי החצר שלה להחשב רשותה ולהתגרש בו מן התורה. ומתורצת גם הערתו בדעת הר"ן, לפ"מ דס"ל להר"ן דרק קנין יד או חצר-מדין יד, הוא דמהני בגט ולא שום קנין אחר, דא"כ איך מפרש המשנה דדף י"ג הנ"ל דבאה לאשמעינן שאין קנין מעמ"ש בגט, גם אי יש מעמ"ש בגט (וגם אי נימא דקנין דרבנן מהני לדאורייתא) מ"מ איך תתגרש בקנין זה, דקרא כתיב ונתן בידה-דווקא. אכן להנ"ל ניחא דגם קנין מעמ"ש הוא מדין חצר, דהקנו חכמים ע"י מעמ"ש לאשה את מקום הגט, וממילא הרי זה ככל חצר דעלמא שמתגרשת על ידו מן התורה.